

Pohjois-Karjalan Vaikuttamisen kärjet 2026

Kunnanhallitus 02.12.2024 § 182
359/00.01.02.03/2024

Valmistelija

kunnanjohtaja Marjut Ahokas, marjut.ahokas@ilomantsi.fi

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto käynnistää vuoden 2026 Vaikuttamisen kärjet -asiakirjan laatimisen ja pyytää esitystä valmistelua varten. Tarkoituksena on tehostaa edunajamista kokoamalla ministeriökohtaisesti maakuntamme ajankohtaiset hankkeet ja muut valtion päätöksentekoon liittyvät tavoitteet ja samalla linjataan maakunnan kärkihankkeet.

Vaikuttamisen kärjet 2026 pohjalta tehtävä vaikuttamistyö tähtää vuoden 2026 valtion talousarvioon vaikuttamiseen. Maakunnan toimijoilta toivotaan erityisesti työllisyyttä, investointeja ja kasvua edistäviä sekä yritysten ja kuntien toimintaedellytyksiä kehittäviä esityksiä.

Tarkoituksena on koota ministeriökohtaisesti ne asiat, joissa tarvitaan maakunnan ulkopuolista päätöksentekoa. Maakunnan omassa päätösvallassa olevia hankkeita (esim. EU-hankkeet) ei sisällytetä Vaikuttamisen kärjet -asiakirjaan. Lisäksi on mahdollista tuoda esille myös muita edunajamistyöhön liittyviä asioita (esim. lainsäädäntö, politiikkalinjaukset).

Lisäksi on pyydetty ilmoittamaan, mikäli asiakirjassa on osaltanne asioita, joiden rahoitus/toteuttaminen on jo varmistunut, tai jotka eivät ole enää muutoin ajankohtaisia. Kuluvan vuoden aikana Pohjois-Karjalan maakuntaliitto on onnistunut edistämään useita vaikuttamisen kärkiin sisällytettyjä hankkeita, joten uusille esityksille on tilaa. Maakuntaliitto haluaa jatkuvasti kehittää toimintaansa ja he pyytävät näkemyksiä siitä, kuinka maakunnan vaikuttamistyötä voidaan uudistaa ja kehittää edelleen.

Esitysten tulee olla Pohjois-Karjalan maakuntaliitoss 9.12.2024 mennessä ja ne on toimitettava sähköisellä lomakkeella. Toiveena on laadukkaasti valmistellut ja tiiviit esitykset. Vaikuttamisen kärjet -asiakirja on tavoitteena hyväksyä maaliskuun 2025 maakuntahallituksessa.

Esittelijä

kunnanjohtaja Ahokas Marjut

Päätösehdotus

Ilomantsin kunnanhallitus päättää esittää Vaikuttamisen kärjet 2026 -asiakirjaan seuraavat kohteet:

1. Kantaverkon kehittäminen: Uusi kantaverkkolinjaus Kainuusta Pohjois-Karjalan kautta Etelä-Karjalaan (Työ- ja elinkeinoministeriö, talousarvion pääluokka 32)

Perustelu: Itäiseen Suomeen on rakennettava uusi kantaverkkoyhteys Kainuun ja Pohjois-Karjalan kautta Etelä-Karjalaan. Yhteys palvelee valtakunnan verkon tarpeita ja itäisen Suomen investointihankkeita, myös tuulivoimapotentialin hyödyntämistä ja vetytalouteen siirtymistä. Suomen energijärjestelmää on kehitettävä siten, että se koko maan kehitysmahdollisuudet turvataan.

2. Tuulivoimapotentialin hyödyntäminen (Puolustusministeriö, talousarvion pääluokka 27) ja tuulivoiman kompensatiomalli

(Valtiovarainministeriö, talousarvion pääluokka 28)

Perustelu: Pohjois-Karjalassa on merkittävästi tuulivoimapotentiaalia, mutta investoinnit ovat jääneet toteutumatta voimaloiden ilmavalvontatutkille aiheuttaminen ongelmien vuoksi. Energiaomavaraisuuden kasvattamiseksi on haettava ratkaisuja tuulivoiman lisärakentamisen ja aluevalvonnan yhteensovittamiseksi siten, että tuulivoiman lisärakentaminen on mahdollista nykyistä laajemmin myös Itä-Suomessa.

Tuulivoimahankkeiden suuressa mittakaavassa toteutuminen ei kuitenkaan nopealla aikataululla näytä todennäköiseltä itäisimmässä Suomessa. Tämä saattaa kunnat keskenään eriarvoiseen asemaan. Kunnille on luotava kompensatiomalli valtakunnallisen puolustusvelvoitteen hoitamisesta.

3. Alueellinen verokannustinkokeilu (Valtiovarainministeriö, talousarvion pääluokka 28)

Perustelu: Itä-Suomeen on perustettava erityistalousalue, joka tarjoaa erilaisia verokannustimia alueelle investoiville ja siellä toimiville yrityksille. Itä-Suomen elinvoiman vahvistaminen muuttuneessa geopoliittisessa tilanteessa on tärkeää koko maan menestymisen kannalta. Lausunnoilla olleessa itäisen Suomen ohjelmaluonnoksessa on todettu, että Suomi voi menestyä vain huolehtimalla yrittäjyyden toimintaedellytyksistä, työvoiman saatavuudesta, asukkaiden hyvinvoinista ja muista alueen elinvoimaa vahvistavista tekijöistä kaikkialla Suomessa. Verokannustinkokeiluun pitää liittää käytännön toimenpiteenä myös opintolainahyvityksen käyttöönotto.

4. Joensuu-Imatra -radan perusparantaminen ja nopeudennosto (Liikenne- ja viestintäministeriö, talousarvion pääluokka 31)

Perustelu: Junaliikenneyhteyksien nopeuttamiseksi Karjalan radan Joensuun ja Imatran välisen rataosuudenvälityskykyä on parannettava. Karjalan radan parantaminen nopealle henkilöjunaliikenteelle on tärkeää maakunnan saavutettavuuden ja logistisen kilpailukyvyn kannalta. Hanke on koko Itä-Suomen tärkein raidehanke.

5. Infrastruktuurin parantaminen yritysten ja alueen kasvuedellytysten lisäämiseksi (Liikenne- ja viestintäministeriö, talousarvion pääluokka 31: Runon ja Rajan tien Hatuntie/522 (Via Karelia) kunnostaminen)

Perustelut: Runon ja rajan tie on Suomen vanhin matkailutie, joka kulkee 1080 km rajan lähellä Virolahdelta Sallaan. Se kulkee osin kantateitä, mutta seurailee pääosin alempaan hoitoluokkaan kuuluvia seututeitä. Tie on erittäin tärkeä alueen elinvoimalle muun muassa matkailun, virkistyksen, monipuolisen kaivostoiminnan ja metsätalouden kautta. Myös pelastustoimen tehtävät ja palontorjunta vaativat hyviä yhteyksiä.

Via Karelia yhdistää itärajan erilaiset kulttuuripiirit, ainutlaatuiset luonnonalueet sekä Suomen nykyisen olemassaolon kannalta merkittävät sotahistorialliset kohteet. Matkailuelinkeino on ollut kasvussa ja kiinnostus Itä-Suomen luonto- ja kulttuurimatkailukohteisiin on lisääntynyt.

6. Yrityskiinteistöjä omistaville kuntien yhtiöille palautettavat investointituet (Työ- ja elinkeinoministeriö, talousarvion pääluokka 32):

Perustelut: Investointituet on palautettava kuntien yritys- ja teollisuuskäytössä oleville rakennuksille. Kuntalain mukaisen yhtiöittämisen

myötä kuntien yritystiloja hallinnoivat kuntien tytäryhtiöt, jotka joutuvat kunnostamaan tiloja erityisesti vuokralaisten vaihtuessa. Lisäksi olisi nähtävä yritys kiinteistöyhtiöiden rooli aktiivisena uusien yritystilojen rakentajana investointitukien turvin. Investointitukien palauttaminen edesauttaa yritysten kasvua ja kehittymistä ja mahdollistaa uusien yritysten sijoittumisen.

7. Lainsäädäntö-/budjettilakiasiana arvokohteiksi luokiteltavien rakennusten ottaminen valtion budjettiin:

Perustelut: Ilomantsissa on runsaasti kunnan joko kokonaan tai osittain ylläpitämiä kulttuuri- ja sotahistoriaan suojelu- ja arvokohteiksi luokiteltavia alueita ja rakennuksia. Sellaisia ovat muun muassa Möhkön ruukin museoalue, Taistelijan talo Hattuvaarassa, Parpeinvaaran karjalais- ja runokyläkokonaisuus, johon kuuluu muun muassa Rajakenraali Raappanan sodanaikainen komentopaikka sekä Parpeinvaaran museoaitat. Lisäksi yksityisten hallinnassa ovat muun muassa Sissolan pirtti ja Makkolan museopihapiiri.

Edellä lueteltujen kohteiden ylläpitäminen ei ole mahdollista niissä tapahtuvan liiketoiminnan tuotoilla. Valtion budjettiin on otettava määräraha, jolla arvokkaat karjalaista ja kalevalaista kulttuuria sekä sotahistoriaa esittelevät kohteet voidaan pitää käyttö- ja esittelykunnossa.

Päätös

Hyväksyttiin.

Toimenpiteitä varten ja tiedoksi

1. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto